*Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud. I. Barbacaru)*
*Dosarul nr. 3a-35/24 (2-22029125-02-3a-11012024)*

**D E C I Z I E**

28 februarie 2024 mun. Chișinău

**Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău**

Completul de Contencios Administrativ în componența:
Preşedintele completului, Sîrbu Victoria
judecătorul Braga Angela și Negru
Judecătorii Veronica
Judecătorii Negrei Corina

examinând în ședință publică, apelul declarat de către Eșanu Marin împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 11 octombrie 2023, adoptată în cauza de contencios administrativ la acțiunea înaintată de către Eșanu Marin împotriva notarului Gladîș Oleg, privind contestarea refuzului și obligarea emiterii actului notarial, încasarea cheltuielilor de judecată,

**C O N S T A TĂ :**

**Pretențiile reclamantului:**

La data de 01 martie 2022 Eșanu Marin s-a adresat cu o acțiune în contencios administrativ împotriva notarului Gladîș Oleg, privind contestarea refuzului și obligarea emiterii actului notarial, încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii depuse a indicat că, la 17.01.2022 reclamantul Eșanu Marin a înaintat cerere către notarul Gladîș Oleg, prin care l-a informat despre faptul că sursele financiare – 75.000 euro, au fost acumulate de el şi soţia sa, pe parcursul vieţii lor, îndeosebi în perioada anilor 2008 – 2015, când el a activat în *****, cât şi din alte munci prestate de el şi soţie pe teritoriul Republicii Moldova.

Susține că, careva documente prin care ar demonstra proveniența acestor sume de bani dînsul nu deţine deoarece sumele de bani/salariul le primea pe cardurile bancare din diferite bănci din Europa. Dar faptul aflării lui Eșanu Marin în ***** se confirmă prin vizele de serviciu, aplicate la intrare în ţările respective, în paşapoartele (pe care le deţine), copiile cărora le-a şi prezentat notarului.

Notează reclamantul că, la 24.01.2022 notarul Gladîș Oleg a emis încheierea de refuz de îndeplinea a actului notarial nr. 05 şi a refuzat autentificarea contractului de vânzare-cumpărare a apartamentului nr. *****, la preţul de 75 000 euro.

În argumentarea juridică, la emiterea încheierii de refuz la îndeplinirea actului notarial nr. 05, din 24.01.2022, notarul Gladîș Oleg face trimitere la art. 4 alin. (1) lit. g) din Legea Nr. 308 din 22.12.2017 cu privire la prevenirea şi combaterea spălării banilor şi finanţării terorismului.

Notarul invocă şi prevederile legale stabilite în Regulamentul privind activitatea notarului în domeniul prevenirii şi combaterii spălării banilor şi finanţării terorismului, aprobat de Adunarea Generală a Notarilor din 06.08.2018.

Nefiind de acord cu decizia adoptată de notarul Gladîș Oleg, la 04.02.2022 în adresa notarului s-a expediat, înregistrat cu nr. 14, cerere prealabilă, prin care notarului i s-a solicitat :

- să-şi anuleze, din oficiu, încheierea de refuz de îndeplinirea a actului notarial, nr. 05, din 24.01.2022, ca fiind adoptată pripit cu încălcarea legislaţiei în vigoare;

- să îndeplinească actul notarial care ţine de autentificarea contractului de vânzare-cumpărare a apartamentului nr. ***** cumpărătorul Eșanu Marin.

În cererea prealabilă s-a menţionat următoarele: Măsurile de precauţie privind clienţii cuprind: a) identificarea şi verificarea identităţii clienţilor în baza actelor de identitate, precum şi a documentelor, datelor sau informaţiilor obţinute dintr-o sursă credibilă şi independentă; b) identificarea beneficiarului efectiv şi adoptarea de măsuri adecvate şi bazate pe risc pentru verificarea identităţii acestuia, astfel încît entitatea raportoare să aibă certitudinea că cunoaşte cine este beneficiarul efectiv, inclusiv adoptarea unor măsuri rezonabile pentru a înţelege structura proprietăţii şi structura de control ale clientului; c) înţelegerea scopului şi a naturii dorite a relaţiei de afaceri şi, dacă este necesar, obţinerea şi evaluarea informaţiei privind acestea; ... În cazul în care nu este posibilă conformarea la cerinţele prevăzute la alin. (2) lit. a)-c), entităţile raportoare sînt obligate să nu efectueze nici o activitate sau tranzacţie, inclusiv printrun cont de plăţi, să nu stabilească nici o relaţie de afaceri ori să termine o relaţie de afaceri existentă şi să aibă în vedere transmiterea formularelor speciale privind raportarea activităţilor sau tranzacţiilor suspecte Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor în conformitate cu prevederile art. 11. În acest caz, entităţile raportoare sînt în drept să nu explice clientului motivul refuzului (art. 5 alin. (2) lit. a) - c), alin. (3) din Legea Nr. 308/2017).

- În scopul executării prevederilor prezentei legi, Serviciul are următoarele atribuţii : ... r) emite decizii de sistare a executării de către entităţile raportoare a activităţilor sau tranzacţiilor suspecte de spălare a banilor, de infracţiuni asociate acesteia, de finanţare a terorismului şi a proliferării armelor de distrugere în masă sau decizii de sistare a bunurilor suspecte; ... (art. 19 alin.(1) lit.r) din Legea nr. 308/2017);

- (2) Entitățile raportoare din oficiu sau la solicitare, se abţin de la executarea activităților și tranzacţiilor cu bunuri, inclusiv mijloace financiare, pentru un termen de pînă la 5 zile lucrătoare, dacă stabilesc suspiciuni pertinente care pot indica despre acţiuni de spălare a banilor, infracţiuni asociate acestora, acţiuni de finanţare a terorismului sau proliferării armelor de distrugere în masă, în curs de pregătire, de tentativă, de realizare, ori deja realizate, şi informează imediat Serviciul, dar nu mai tîrziu de 24 de ore de la momentul abţinerii, (3) Măsurile aplicate conform prevederilor alin. (2) încetează din oficiu în baza permisiunii scrise si confirmate de Serviciu. (4) în cazul stabilirii suspiciunilor pertinente de spălare a banilor sau de comitere a infracţiunilor asociate acesteia, de finanţare a terorismului sau a proliferării armelor de distrugere în masă, în baza informaţiilor parvenite în conformitate cu prevederile prezentei legi, inclusiv a solicitărilor autorităţilor competente din alte jurisdicţii, în scopul aplicării măsurilor asigurătorii, Serviciul emite decizii de sistare a executării activităţilor sau tranzacţiilor suspecte, precum şi decizii de sistare a bunurilor suspecte, pe un termen de vină la 30 de zile lucrătoare, fapt despre care notifică persoana fizică sau juridică subiect al sistării. (5) La recepţionarea deciziei Serviciului, entitatea raportoare este obligată : a) să înregistreze decizia, indicînd data şi ora exactă; b) să sisteze imediat executarea activităţilor sau tranzacţiilor suspecte, să sisteze bunurile suspecte pe termenul indicat în decizie, cu excepţia operaţiunilor de suplimentare a contului; c) să informeze imediat Serviciul privind valoarea bunurilor sistate, inclusiv disponibilul de mijloace băneşti în conturile bancare; d) în momentul parvenirii solicitărilor din partea clientului sau reprezentantului acestuia privind efectuarea unor activităţi, tranzacţii sau operaţiuni cu bunuri sistate, să aducă la cunoştinţa clientului motivul sistării, numărul de ordine al deciziei, data emiterii şi emitentul deciziei şi să comunice imediat despre acest fapt Serviciului. (6) Decizia de sistare a executării activităţii sau tranzacţiei suspecte ori decizia de sistare a bunurilor suspecte devine executorie din momentul recepţionăm acesteia de către entitatea raportoare. (7) Serviciul poate anula decizia de sistare a executării activităţii sau tranzacţiei suspecte ori decizia de sistare a bunurilor suspecte pînă la expirarea termenului indicat dacă au încetat cauzele şi condiţiile care au justificat emiterea acestor decizii. (8) Serviciul, pînă la expirarea termenului din deciziile prevăzute la alin. (4), prin demers motivat, solicită instanţei de judecată din raza teritorială în care îşi are sediu prelungirea termenului dacă, în cadrul investigaţiilor financiare şi al verificărilor sursei bunurilor utilizate în activităţi sau tranzacţii, se confirmă suspiciunile iniţiale, dacă Serviciul este în aşteptarea răspunsurilor la solicitările efectuate pe cazul gestionat sau dacă proprietarul, posesorul bunurilor ori reprezentantul acestora evită prezentarea informaţiei complete cu privire la legalitatea sursei bunurilor care constituie obiect al verificării, precum şi în alte circumstanţe care împiedică stabilirea sursei

bunurilor care constituie obiect al verificării (art. 33 alin. (2) - (8) din Legea Nr. 308/2017).

Reclamantul a constatat că, dacă la expirarea termenului de 5 zile lucrătoare din data suspendării de către notar a încheierii tranzacţiei şi realizării activităţilor, serviciul nu emite decizie de sistare, notarul va îndeplini actul notarial; acţiunea de abţinere de la executarea activităţilor şi tranzacţiilor cu bunuri, încetează din oficiu în baza permisiunii scrise şi confirmate de Serviciu.

Din documentele prezentate de Eșanu Marin, nu au nici o informaţie de la Serviciului Prevenirea şi Combaterea Spălării Banilor, care urma să reacţioneze în timp de 5 zile lucrătoare - dacă ar fi stabilit suspiciuni pertinente care ar fi indicat despre acţiuni de spălare a banilor şi astfel notarul urmează să solicite o permisiune scrisă/confirmată de/la Serviciu, spre a înceta acţiunea de abţinere de la autentificarea tranzacţiei de vânzare-cumpărare a bunurilor imobile, or, dacă deține decizia de sistare a executării tranzacţiei suspecte, acţionează conform prevederilor legale susmenționate.

În lipsa acestor documente, consideră reclamantul că activitatea notarului este una ilegală şi ea poate fi sancționată.

Consideră că, prevederile legale, stabilite în Regulamentul privind activitatea notarului în domeniul prevenirii şi combaterii spălării banilor şi finanţării terorismului, aprobat de Adunarea Generală a Notarilor din 06.08.2018, nu pot fi respectate de către persoanele fizice (nefiind publicate în M.O., ele sunt necunoscute) aceste norme se execută doar de notarii, care fac parte din Asociaţia respectivă, care le-au votat, le-au pus în executare. Totodată, face referire reclamantul la prevederile art. 8 și 9 al Legii nr. 246 din 15.11.2018 privind procedura notarială.

Invocă că, la finele termenului de examinare a cererii prealabile, notarul Gladîș Oleg nu a prezentat nici un răspuns, ceea ce prin prisma dispozițiilor art. 64 Cod administrativ semnifică un refuz. La fel, face trimitere reclamantul la art. 8 alin. (1), (2) din Legea Nr. 69 din 14.04.2016 cu privire la organizarea activităţi notarilor și art. 30 alin. (1) din Legea nr. 246/2018.

Solicită reclamantul Eșanu Marin, anularea încheierii de refuz la îndeplinirea actului notarial nr. 05 din 24.01.2022, emisă de notarul Gladîș Oleg, obligarea notarului Gladîș Oleg să autentifice actul notarial – contractul de vânzare-cumpărare a apartamentului nr. ***** cumpărătorului Eșanu Marin și încasarea cheltuielilor de judecată.

**Poziţia instanţei de fond:**

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 11 octombrie 2023 s-a respins ca fiind neîntemeiată acţiunea de contencios administrativ, înaintată de către Eșanu Marin împotriva Notarului Gladîș Oleg, privind contestarea refuzului și obligarea emiterii actului notarial, încasarea cheltuielilor de judecată.

**Solicitarea apelantului:**

Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la data de 19 octombrie 2023 Eșanu Marin, prin intermediul avocatului Lazari Constantin, a declarat cerere de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 11 octombrie 2023, cu emiterea unei noi decizii prin care acțiunea reclamantului să fie admisă.

**Termenul de declarare a apelului:**

Potrivit art.232 alin.(1) și (2) din Codul administrativ, apelul se depune la instanţa de judecată care a emis hotărîrea contestată în termen de 30 de zile de la pronunţarea dispozitivului hotărîrii, dacă legea nu stabileşte un termen mai mic.

Motivarea apelului se prezintă la instanţa de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărîrii motivate.

Din materialele cauzei rezultă că, dispozitivul hotărârii instanţei de fond a fost pronunțat public la 11 octombrie 2023, apelul fiind declarat de la data de 19 octombrie 2023, la data de 21 decembrie 2023, reprezentantul apelantului Eșanu Marin, avocatul Lazari Constantin a recepționat hotărârea motivată, iar la data de 26 decembrie 2023, Eșanu Marin a depus motivarea apelului, astfel Colegiul constată că, apelul nemotivat și apelul motivat au fost depuse în interiorul termenului legal.

**Argumentele participanților la proces:**

În motivarea cererii de apel a invocat apelantul aceleași argumente care au fost indicate în acțiunea depusă la 01 martie 2023, invocând suplimentar că prin hotărârea adoptată îi este afectat dreptul de proprietate, reiterând asupra faptului că Regulamentul privind activitatea notarului în domeniul prevenirii şi combaterii spălării banilor şi finanţării terorismului, aprobat de Adunarea Generală a Notarilor din 06.08.2018 nu este publicat în Monitorul Oficial, fiind inaplicabil speţei.

Invocă apelantul că, prin prisma Legii nr. 308/2017 și Legii nr. 75/2020 notarii sunt doar entități raportoare, informând în acest sens, iar decizia de sistare a tranzacției suspecte o emite numai Serviciul Prevenire și Combaterea Spălării Banilor.

Declară că, entitatea raportoare – notarul Gladîş Oleg nu a îndeplinit cerinţele Legii nr. 308/2017 și nu a raportat Serviciului suspiciunile sale care le-ar fi avut cu referire la autentificarea contractului de vânzare-cumpărare a imobilului, situat în *****, la preţul de 75.000 euro, pe care apelantul Eșanu Marin intenţiona să-l cumpere, nefiind emisă de Serviciu nici o decizie de sistare a executării tranzacţiei, de autentificare a contractului, considerând acțiunile notarului în acest sens ca fiind ilegale.

Consideră că, încheierea notarului Gladîs Oleg nr. 05 din 24.01.2022, este una neîntemeiată, nemotivată şi ilegal adoptată.

Relevă apelantul că, instanța la adoptarea soluției nu s-a lămurit în toate circumstanţele importante pentru soluţionarea prezentei cauze, care nu au fost constatate şi elucidate pe deplin, având o atitudine superficială, iar circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei, pe care instanţă le consideră că ar fi constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice şi suficiente, deoarece notarul nu a prezentat nici o probă, iar pretinsa argumentare juridică a notarului la emiterea încheierii nr. 05 din 24.01.2022, este ilegală, neîntemeiată din punct de vedere juridic; concluziile primei instanţe, expuse în hotărâre, sunt în contradicţie cu circumstanţele adevărate ale cauzei, iar normele de drept material, menţionate în cererea de chemare în judecată, precum şi normele de drept procedural au fost încălcate, aplicate eronat de către instanţa de judecată, care nu s-a expus la cele mai importante chestiuni ridicate/înaintate de apelant, fiindu-i încălcat dreptul la un proces echitabil.

În ședința instanței de apel, reprezentantul apelantului Eșanu Marin, avocatul Lazari Constantin, a susținut cererea de apel, solicitând admiterea acesteia.

Intimatul notarul Gladîș Oleg nu s-a prezentat în ședință, fiind citat în mod legal despre data, ora și locul ședinței de judecată, astfel în temeiul art. 379 alin. (2) CPC, Colegiul a decis examinarea cererii de apel în lipsa intimatului.

**Aprecierea instanţei de apel:**

Potrivit art.195 Codul administrativ, procedura acţiunii în contenciosul administrativ se desfăşoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepţia art.169–171.

În conformitate cu prevederile art. 240 alin. (1) lit. a) Cod administrativ, examinînd cererea de apel, instanţa de apel adoptă una dintre următoarele decizii – respinge apelul.

Potrivit art.194 alin.(1) Cod administrativ, în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept.

În conformitate cu prevederile art.231 alin.(2) din Codul administrativ, pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

Potrivit art.219 alin.(1) – (3) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții

la proces. Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.

Prevederile art.220 alin.(1) Cod administrativ, stabilesc că, obținerea probelor în procedura contenciosului administrativ are loc conform art. 87–93.

Din conținutul art.93 din Codul administrativ, se stabilește sarcina probațiunii, potrivit căreia, fiecare participant probează faptele pe care își întemeiază pretenția. Prin derogare de la prevederile alin.(1), fiecare participant probează faptele atribuite exclusiv sferei sale. Reglementări suplimentare sau derogatorii sînt admisibile doar în baza prevederilor legale.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Astfel, instanţa de apel, verificând legalitatea şi temeinicia hotărârii primei instanţe, constată că aceasta urmează a fi menţinută, ori concluziile primei instanţe, expuse în hotărâre, sunt în corespundere cu circumstanţele cauzei şi normele de drept material au fost aplicate corect.

*Circumstanțele de fapt ale cauzei:*

Din materialele cauzei se atestă că, la 17.01.2022 Eșanu Marin a adresat notarului Gladîș Oleg o cerere, cu solicitarea autentificării contractului de vînzare-cumpărare a apartamentului nr. ***** de la proprietarul ***** la suma de 70.000 euro.

În aceeași cerere se indică că suma dată a agonisit-o pe parcursul vieții cu soția din salarii și din munca prestată îndeosebi în anii 2008-2015 în *****, cît și din alte munci prestate peste hotarele R. Moldova.

Documente de proveniență a banilor nu dispune, deoarece banii i-a primit pe carduri bancare în diferite bănci din Europa, în afară de vizele din pașaport, nu deține alte acte și dovezi. (f.d.16)

Prin încheierea notarului Gladîș Oleg nr. 05 din 24.01.2022, fiind invocate prevederile: art. 4 alin.(1) lit.g) al Legii cu privire la prevenirea şi combaterea spălării banilor şi finanţării terorismului nr. 308 din 22.12.2017, Regulamentul privind activitatea notarilor în domeniu prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, cît și faptul că, solicitantul tranzacției/reclamantul Eșanu Marin la completarea formularului pentru autentificarea contractelor, la pct. 12 denumit „Sursa mijloacelor bănești” a indicat salariul și la rubrica „alte surse” – munca pentru anii 2008-2015 în *****, însă nu a putut prezenta alte documente justificative, cum ar fi contracte de muncă sau alte documente ce ar confirma primirea salariului pentru munca prestată, s-a refuzat lui Eșanu Marin în

autentificarea contractului de vînzare-cumpărare, în calitate de cumpărător al apartamentului nr. ***** la prețul de 75.000 euro.

S-a explicat că, prezenta încheiere de refuz poate fi atacată în procedura de contencios administrativ, conform legislației în vigoare. (f.d.14)

Nefiind de acord cu încheierea/refuzul notarului Gladîș Oleg exprimat prin încheierea nr. 05 din 24.01.2022, Eșanu Marin la 04.02.2022 a adresat primului cerere prealabilă împotriva acesteia, solicitând:

- solicitarea permisiunii scrise/confirmată de/la Serviciul Prevenirea şi Combaterea Spălării Banilor, spre a înceta acţiunea de abţinere de la autentificarea tranzacţiei de vânzare-cumpărare a bunurilor imobile, or, în cazul prezentării deciziei de sistare a executării tranzacţiei suspecte, ea urmează a fi notificată persoanei fizice sau juridice care este subiect al acestei sistării;

- după expirarea termenului de 5 zile lucrătoare, de la momentul informării Serviciului şi lipsa reacţiei asupra informaţiei prezentate, notarul este obligat, din oficiu, să îndeplinească actul notarial care ţine de autentificarea contractului de vânzare-cumpărare a apartamentului nr. ***** la preţul de 75.000 euro dintre vânzătorii/proprietarii acestui bun imobil – *****, ***** şi cumpărătorul Eşanu Marin, iar drept consecinţă;

- să anuleze notarul, din oficiu, încheierea de refuz de îndeplinirea a actului notarial, Nr. 05, din 24.01.2022, ca fiind adoptată pripit, cu încălcarea legislaţiei în vigoare, (f.d.17-19).

Nefiind de acord cu încheierea/refuzul notarului Gladîș Oleg exprimat prin încheierea nr. 05 din 24.01.2022, în lipsa deciziei în urma depunerii cererii prealabile, care de fapt nici nu a fost emisă, la 01.03.2022 Eșanu Marin a sesizat instanța de contencios administrativ cu cerințele invocate supra. (f.d.4-10)

Conform art. 17 Cod administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Conform art. 20 Cod administrativ, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acţiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanţele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Conform art. 39 Cod administrativ, (1) Controlul judecătoresc al activităţii administrative este garantat şi nu poate fi îngrădit. (2) Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art.17 sau prin nesoluţionarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanţei de judecată competente.

Conform art. 189 alin. (1) Cod administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorităţi publice poate înainta o acţiune în contencios administrativ.

Conform art. 10 alin. (1) Cod administrativ, actul administrativ individual este orice dispoziţie, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Conform art. 11 alin. (1) lit. a) Cod administrativ, actele administrative individuale pot fi acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligaţii, sancţiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat.

Instanța de apel statuează că, actul administrativ individual emis de notarul Gladîș Oleg – încheierea de refuz a îndeplinirii actului notarial nr. 05 din 24.01.2022 – constituie act defavorabil reclamantului.

Iar din analiza actului administrativ contestat, reieșind din solicitările înaintate, se atestă că acțiunea dedusă judecății este una în obligare conform art.206 CA.

Conform art. 208 alin. (1) Cod administrativ, până la înaintarea acţiunii în contencios administrativ se va respecta procedura prealabilă, cu excepţiile prevăzute de lege.

Conform art. 209 alin. (1) Cod administrativ, acţiunea în contestare şi acţiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la: b) data comunicării sau notificării actului administrativ individual, dacă legea nu prevede procedura prealabilă.

Astfel, coroborând prevederile normelor legale citate anterior, cu circumstanțele de fapt ale cauzei, Completul judiciar statuează că, acțiunea înaintată de către Eșanu Marin la 01 martie 2022, a fost depusă în instanța de contencios administrativ în termen, din care motive, instanța de fond corect a conchis asupra admisibilității acțiunii și a reținut spre examinare fondul cerințelor formulate în acțiune.

În temeiul art. 1 Legea cu privire la organizarea activităţii notarilor nr. 69 din 14.04.2016, prezenta lege stabileşte principiile de exercitare a activităţii notarilor, statutul notarului şi al notarului stagiar, modalităţile de organizare şi autoadministrare a notarilor, precum şi modalităţile de control al activităţii acestora.

Potrivit art. 2 Legea nr. 69 din 14.04.2016, activitatea notarului se bazează pe următoarele principii: a) principiul legalităţii; b) principiul independenţei şi imparţialităţii; c) principiul îndeplinirii personale a atribuţiilor; d) principiul păstrării secretului profesional; e) principiul nediscriminării.

În temeiul art. 61 Legea nr. 69 din 14.04.2016, activitatea notarului este supusă controlului profesional, judecătoresc şi financiar-fiscal.

În conformitate cu art. 63 alin. (2) Legea nr. 69 din 14.04.2016, refuzul notarului de a îndeplini actul sau acțiunea notarială poate fi contestat în instanţa de contencios administrativ.

Dispozițiile art. 8 Legea privind procedura notarială nr. 246 din 15.11.2018, statuează că, (1) Notarul refuză întocmirea actului notarial sau îndeplinirea acţiunii notariale solicitate dacă: a) acestea sînt contrare legii, bunelor moravuri sau nu corespund cerinţelor legale pentru întocmirea/îndeplinirea lor; b) acestea urmează a fi întocmite/îndeplinite de către un alt notar; c) părţile actului notarial, solicitantul nu dispun de autorizarea cerută de lege sau reprezentantul nu dispune de împuternicirile necesare; d) legea prevede expres obligaţia de a refuza întocmirea actului notarial sau îndeplinirea acţiunii notariale. (2) Notarul poate refuza întocmirea unui act notarial sau îndeplinirea unei acţiuni solicitate de parte dacă: a) este solicitată întocmirea/îndeplinirea lor în afara programului de lucru; b) nu sînt achitate taxele şi plăţile stabilite, precum şi nu sînt suportate toate cheltuielile necesare pentru întocmirea actului notarial sau îndeplinirea acţiunii notariale; c) nu sînt prezentate documentele necesare sau documentele prezentate sînt incomplete; d) datele din documentele prezentate nu coincid cu datele din registrele de publicitate ţinute în formă electronică; e) nu poate identifica partea sau stabili discernămîntul acesteia, dacă această stare rezultă din comportamentul acesteia.

Articolul 10 Legea nr. 246 din 15.11.2018 prevede că, (1) Amînarea, suspendarea sau refuzul poate fi exprimat părţilor în formă verbală sau, în scris, sub formă de încheiere. (2) În termen de 10 zile lucrătoare din momentul comunicării cererii de eliberare a încheierii de amînare, suspendare sau refuz, notarul va emite încheierea care va cuprinde obligatoriu data emiterii, numele şi prenumele notarului, datele solicitantului actului notarial, actul notarial solicitat, motivele de fapt şi de drept ale amînării, suspendării sau refuzului, cu invocarea temeiului legal, calea de atac şi termenul de exercitare a încheierii.

Prevederile art. 17 alin. (1) Legea nr. 246 din 15.11.2018 explică că, *notarul va cere părţilor, după caz, înscrisurile confirmative necesare, autorizaţiile şi avizele prevăzute de lege pentru întocmirea actului notarial sau îndeplinirea acţiunii notariale, cu excepţia documentelor care confirmă datele din registrele de publicitate, ţinute în formă electronică. La cererea acestora, notarul poate acorda servicii de colectare şi obţinere a documentaţiei necesare*.

Potrivit art. 30 alin. (1) Legea nr. 246 din 15.11.2018, notarul autentifică actele juridice pentru care prezenta lege şi alte acte legislative stabilesc forma autentică obligatorie. La solicitarea părţilor pot fi autentificate şi alte acte juridice.

Conform art. 31 alin. (2) Legea nr. 246 din 15.11.2018, prezentarea documentelor justificative şi actelor necesare pentru autentificarea contractului se pune în sarcina solicitantului actului notarial.

În corespundere cu art. 1 Legea cu privire la prevenirea şi combaterea spălării banilor şi finanţării terorismului nr. 308 din 22.12.2017, prezenta lege instituie măsuri de prevenire şi de combatere a spălării banilor şi a finanţării terorismului, care să contribuie la asigurarea securităţii statului, avînd ca scop protejarea sistemului naţional financiar-bancar, financiar-nebancar şi a liber-profesioniştilor, apărarea drepturilor şi intereselor legitime ale persoanelor fizice şi juridice, precum şi ale statului.

Potrivit art. 4 alin. (1) lit.j) Legea nr. 308 din 22.12.2017, sub incidenţa prezentei legi cad următoarele persoane fizice şi juridice, denumite în continuare entităţi raportoare: avocaţii, *notarii*, administratorii autorizaţi, executorii judecătoreşti şi alţi liber profesionişti, *în cazul în care acordă asistenţă pentru întocmirea sau perfectarea de operaţiuni pentru clienţii lor privind cumpărarea ori vânzarea de bunuri imobile* [...].

Art. 5 alin. (1) lit. a), b) Legea nr. 308 din 22.12.2017 prevede că, entităţile raportoare aplică măsuri standard de precauţie privind clienţii:

a) la iniţierea relaţiilor de afaceri;

b) la efectuarea tuturor tipurilor de tranzacţii ocazionale:

– în valoare de peste 20000 de lei – dacă tranzacţia se efectuează printr-o singură operaţiune, prin intermediul prestatorilor de servicii de plată, inclusiv cu utilizarea mijloacelor electronice;

– în valoare de peste 200000 de lei – dacă tranzacţia se efectuează prin una sau mai multe operaţiuni care au legătură între ele, ţinînd cont de cerinţele la nivel naţional;

Conform art. 15 Legea nr. 308 din 22.12.2017, organele cu funcţii de supraveghere a entităţilor raportoare, (1) Organele cu funcţii de supraveghere a entităţilor raportoare sunt: c) Camera Notarială – pentru notarii prevăzuţi la art.4 alin.(1) lit.j). (2) În scopul executării prevederilor prezentei legi, ale altor acte normative, precum şi a cerinţelor standardelor internaţionale în domeniu, organele cu funcţii de supraveghere a entităţilor raportoare, în limitele competenţelor: a) emit ordine, hotărîri, instrucţiuni şi alte acte normative în domeniul prevenirii şi combaterii spălării banilor şi finanţării terorismului, în cazurile prevăzute de lege;

În temeiul dispozițiilor art. 47 alin. (6) lit. e) Legea nr. 69 din 14.04.2016 cu privire la organizarea activităţii notarilor, *Adunarea Generală a Notarilor aprobă procedura de verificare a respectării de către notari a obligațiilor privind combaterea spălării banilor și finanțării terorismului*.

În scopul executării prevederilor Legii cu privire la prevenirea şi combaterea spălării banilor şi finanţării terorismului nr. 308 din 22.12.2017, la Adunarea

Generală a Notarilor din 06.10.2018 a fost aprobat Regulamentul privind activitatea notarilor în domeniul prevenirii şi combaterii spălării banilor şi finanţării terorismului.

La acest capitol, Colegiul civil consideră ca fiind nefondate alegațiile apelantului Eșanu Marin cu trimitere la faptul că dispozițiile Regulamentului menționat nu sunt incidente prezentei cauze, or, alegațiile că actul respectiv nu a fost publicat în Monitorul Oficial denotă doar asupra faptului că lipsește caracterul public al actului în cauză, întrucât nu este destinat beneficiarilor serviciilor notariale, însă acest act produce efecte juridice în raport cu activitatea notarilor, iar nerespectarea cerințelor privind combaterea spălării banilor și finanțării terorismului reprezintă un temei al răspunderii disciplinare al notarilor, fiind obligatoriu pentru aceștia.

Dealtfel, urmează a se menționa și faptul că Formularul solicitantului persoană fizică pentru autentificarea contractelor, contrasemnat de către Eșanu Marin reprezintă un formular tipizat – Anexa nr. 3 al Regulamentului citat.

Astfel, conform art. 4.2 din Regulamentul menționat supra, la desfăşurarea activităţii notarii vor aplica măsurile de precauţie privind solicitanţii de acte notariale care cad sub incidenţa legii cu privire la prevenirea şi combaterea spălării banilor şi finanţării terorismului prin cel puţin următoarele acţiuni :

a) stabilirea identităţii solicitantului actului, acţiunii şi procedurii notariale, de fiecare dată la îndeplinirea acestora;

b) monitorizarea permanentă a actelor, acţiunilor si procedurilor notariale îndeplinite în vederea determinării şi raportării tranzacţiilor în numerar/limitate/suspecte în conformitate cu legislaţia în vigoare şi prezentul regulament;

c) stabilirea sursei fondurilor;

d) stabilirea beneficiarului efectiv.

4.3 *Notarii sunt obligaţi să identifice, documenteze, verifice şi să analizeze informaţiile/datele privind identitatea solicitanţilor de acte notariale, beneficiarii efectivi ai acestora şi, după caz, a sursei fondurilor*.

4.5 Pentru a aplica măsurile de cunoaştere a solicitanţilor, notarii, iniţial îndeplinirii actelor notariale ce cad sub incidenţa Legi nr. 308 din 22.12.2017, le vor solicita să completeze, sub propria răspundere, un formular anexat la prezentul Regulament (Anexa nr.3).

4.7 În cazul în care există suspiciuni privind veridicitatea informaţiei declarate în formular notarul va întreprinde toate măsurile posibile în vederea verificării datelor comunicate. În acest scop notarul va corobora informaţia primită de la solicitant cu alte informaţii disponibile din surse independente. În cazul în care riscurile evaluate pentru solicitant privind operaţiunile de spălare a banilor sau finanţare a terorismului sunt evaluate ca fiind semnificative, sau în cazul în care

există suspiciuni rezonabile că informaţiile primite nu sunt reale sau că din punct de vedere operaţional informaţiile nu sunt adecvate, notarul, ca entitate raportoare, poate decide să continue sau să sisteze relaţia cu acest solicitant, documentând decizia conform legislaţiei aplicabile.

4.17 Avînd în vedere că nivelul riscului prezentat de solicitant este direct determinat de sursa de proveniență a fondurilor solicitantului, la îndeplinirea actului notarial, notarul aplică măsuri de precauţie sporită stabilind amploarea lor în funcţie de riscul asociat tipului de solicitant şi/sau volumului/cuantumului/valorii actului notarial, ţinând cont de evaluarea naţională a riscurilor în domeniu şi prevederile Legii nr.308 din 22.12,2017 cu privire la prevenire şi combaterea spălării banilor şi finanţării terorismului.

Întru realizarea acestui scop, notarul va obţine informaţii privind scopul operaţiunii, sursa mijloacelor băneşti, precum şi alte informaţii ţinând cont de prevederile Legii nr.308 din 22.12.2017 cu privire la prevenire şi combaterea spălării banilor şi finanţării terorismului.

4.21. Notarul refuză îndeplinirea actelor, acţiunilor şi procedurilor notariale în următoarele situaţii :

a) *solicitantul prezintă date inexacte sau incomplete sau date care ascund informaţii esenţiale, în special cu referinţă la părţile implicate în actul juridic*;

b) reprezentanţii se opun în dezvăluirea numelui persoanelor în numele carora acţionează, refuză să prezinte documentele confirmative solicitate de notar cu privire la persoanele reprezentate sau, după caz, despre natura tranzacţiei, ori solicitantul refuză să îndeplinească formularul privind beneficiarul efectiv sau anumite rubrici din formular cum ar fi: statutul de persoană expusă politic;

c) solicitantul, beneficiarul efectiv, sau după caz reprezentanţii acestora sunt incluşi în listele persoanelor, grupurilor sau entităţilor implicate în activităţi teroriste sau de proliferare a armelor de distrugere în masă.

Fiind investită cu judecarea prezentei cauze, instanța de fond, prin hotărârea din 11 octombrie 2023 a respins ca fiind neîntemeiată acţiunea de contencios administrativ, înaintată de către Eșanu Marin împotriva Notarului Gladîș Oleg, privind contestarea refuzului și obligarea emiterii actului notarial, încasarea cheltuielilor de judecată.

Completul judiciar constată că, hotărîrea instanței de fond este întemeiată, a fost adoptată cu aprecierea corectă a probelor administrate și aplicarea justă a normelor de drept material și procedural, reieșind din următoarele motive.

Astfel, Colegiul reiterează că, la data de 17.01.2022, Eșanu Marin a adresat notarului Gladîș Oleg o cerere, cu următorul conținut: „Solicit să-mi autentificați contractul de vînzare-cumpărare a apartamentului nr. ***** de la proprietarul ***** la suma de 70.000 euro.

Suma dată am agonisit-o pe parcursul vieții cu soția din salarii și din munca mea prestată în deosebi în anii 2008-2015 în *****, cît și din alte munci prestate peste hotarele R. Moldova. Documente de proveniență a banilor nu dispun, deoarece banii am primit pe carduri bancare în diferite bănci din Europa, în afară de vizele din pașaport, nu dețin alte acte și dovezi". (f.d.16)

Iar prin încheierea notarului Gladîș Oleg nr. 05 din 24.01.2022, s-a refuzat lui Eșanu Marin în autentificarea contractului de vînzare-cumpărare.

Drept temei de refuz în autentificarea contractului de vînzare-cumpărare, a constituit faptul că, reclamantul nu a dovedit sursa/provinienţa mijloacelor băneşti.

Astfel, după cum a menționat și notarul în încheierea contestată, argumentul reclamantului, precum că banii au fost obținuți din salariul pentru munca în anii 2008-2015 în *****, fapt ce se confirmă prin paşaportul cet. Republicii Moldova cu vizele respective de intrare-ieşire în *****, Colegiul civil consideră ca fiind întemeiată concluzia primei instanțe că acestea nu constituie probe pertinente, concludente şi utile, care în ansamblul lor ar demonstra faptul că într-adevăr mijloacele băneşti au fost obținute din salariul pentru munca prestată în anii 2008-2015.

Prin urmare, instanța de apel a constatat fără echivoc că este corectă concluzia primei instanțe, precum că reclamantul nu a fost lipsit de dreptul de a prezenta notarului contractul de muncă cu angajatorii din țările unde a activat, cît și din Republica Moldova, or ultimul a invocat că sursele financiare le-a obținut din salariu pentru munca prestată, iar omisiunile acestuia de a prezenta actele solicitate de către notar nu pot constitui un temei de anulare al încheierii contestate al notarului.

Se va accentua că însăși reclamantul în textul acțiunii indică despre faptul că, „*sumele de bani/salariul le primea pe cardurile bancare din diferite bănci din Europa*", însă careva extrase bancare, transferuri financiare, acumularea banilor sau alimentarea unor conturi bancare nu a prezentat, deși nu a fost lipsit de această posibilitate.

Deasemenea, este întemeiată concluzia primei instanțe că, încheierea notarului contestată la caz, nu constituie o decizie discreţionară a acestuia, or normele de drept enunțate supra, expres reglementează condițiile și respectiv obligațiile notarului la întocmirea actului notarial, la caz contract de vînzare-cumpărare a bunului imobil, întrucât actul adoptat a fost impus de obligația notarului de respectare a măsurilor privind combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

Colegiul judiciar apreciază ca fiind irelevante argumentele apelantului Eșanu Marin cu referire la faptul că entitatea raportoare – notarul Gladîş Oleg nu a îndeplinit cerinţele Legii nr. 308/2017 și nu a raportat Serviciului suspiciunile sale care le-ar fi avut cu referire la autentificarea contractului, întrucât aceste alegații nu

țin de obiectul prezentei acțiuni și nu pot fi interpretate drept un temei al anulării încheierii de refuz la îndeplinirea actului notarial nr. 05 din 24.01.2022, emisă de notarul Gladîș Oleg, or, motivele care au stat la baza adoptării acestui refuz sunt suficient de clare și explicite, astfel atât timp cât cererea reclamantului nu întrunește cerințele stabilite în vederea autentificării actului juridic, notarul nu este în drept de a satisface pretențiile părții reclamante în acest sens.

În ceea ce privește faptul că de către Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor nu a fost emisă nici o decizie de sistare a executării tranzacţiei de autentificare a contractului, Completul judiciar apreciază aceste aserțiuni ca fiind neîntemeiate, dat fiind faptul că acestea sunt bazate pe o interpretare eronată al prevederilor legale, în contextul în care refuzul notarului nu urmează a fi fundamentat pe o decizie al organului respectiv, deoarece decizia dată se adoptă după autentificarea propriu-zisă al actului juridic, deoarece nu poate fi vorba despre o sistare al executării tranzacției în condițiile în care actul nu este autentificat – condiție obligatorie pentru valabilitatea contractului, or un act de vânzare-cumpărare al bunului imobil neautentificat nici nu poate produce efecte juridice.

Faţă de cele expuse, Colegiul civil reţine, că prima instanţă a creat părţilor condiţii obiective pentru realizarea drepturilor sale procedurale, participanții la proces au fost auziți, hotărîrea primei instanţe a fost motivată. Condiţiile procedurale privind motivarea hotărîrii sînt îndeplinite chiar dacă nu s-a răspuns expres fiecărui argument invocat de părţi, fiind suficient ca din întregul hotărîrii să rezulte că s-a răspuns tuturor argumentelor în mod implicit, prin raţionamente logice.

În concluzie, Colegiul atestă netemeinicia în ansamblu a cererii de apel declarate de către Eșanu Marin, dat fiind faptul că, în susținerea acestora, apelantul nu a adus nici un argument plauzibil, or, Colegiul reține că apelul este continuarea fondului, astfel, apelantul urma să administreze probe, să anexeze acte și alt material probator care ar răsturna soluția instanței de fond, acțiuni care la caz, nu au fost întreprinse de către apelant, astfel, se constată formalitatea cererii de apel, în asemenea circumstanțe, Colegiul indică asupra temeiniciei hotărârii date de instanța de fond, or, în conformitate cu art. 93 alin. (1) Cod administrativ, fiecare participant probează faptele pe care își întemeiază pretenția, astfel nici la etapa examinării cauzei în instanța de apel, Eșanu Marin nu a administrat probe care să denote asupra sursei proveniență mijloacelor bănești.

Astfel, din considerentele menționate şi având în vedere că hotărârea primei instanţe este legală şi întemeiată, iar argumentele invocate de către apelant sunt nefondate şi combătute integral prin constatările expuse supra, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău ajunge la

concluzia de a respinge apelul declarat de către Eșanu Marin şi a menţine hotărârea primei instanţe.

În conformitate cu prevederile art.240 alin.(1) lit.a) Cod administrativ, art. 389-390 CPC, Completul de contencios administrativ din cadrul Colegiului civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău,

**D E C I D E :**

Apelul declarat de către Eșanu Marin se respinge, ca neîntemeiat.

Se menţine hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 11 octombrie 2023.

Decizia este executorie de la emitere, însă cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni.

Preşedintele şedinţei,
Judecătorul Sîrbu Victoria

Judecătorii Braga Angela

Negru Veronica